

DOSTOP DO INSPIRE SKLADNIH PROSTORSKIH PODATKOV

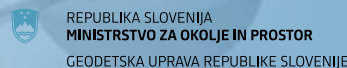
www.eu-skladi.si

www.projekt.e-prostor.gov.si

www.mop.gov.si

www.gu.gov.si

Ministrstvo za okolje in prostor
Geodetska uprava Republike Slovenije
Zemljemerska ulica 12
1000 Ljubljana
T: (01) 478 48 00
E: pisarna.gu@gov.si

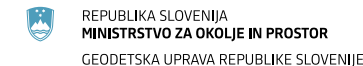

Naložbo »Program projektov eProstor« sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Specifični cilj projekta »Program projektov eProstor«

Zagotoviti večjo preglednost in učinkovitost pri urejanju prostora, graditvi objektov in upravljanju nepremičnin.

**SPOZNAJMO MOŽNOSTI
ZA DOSTOP DO ZBIRK
PROSTORSKIH PODATKOV**

DOSTOPNOST DO INSPIRE SKLADNIH PROSTORSKIH PODATKOV

Osnovni cilj evropske direktive INSPIRE je poenotiti nacionalne infrastrukture prostorskih informacij na način, da bo možno zagotoviti **čezmejno usklajenost** prostorskih podatkov, **souporabo** teh podatkov, **dostopnost** podatkov v smislu zmanjševanja omejitev in nenazadnje **uporabnost** teh podatkov na način, da jih preprosto najdemo, pregledujemo in preko standardiziranih spletnih storitev lahko tudi prevzamemo za nadaljnjo uporabo.

Prav informacijam o uporabni vrednosti celotnega sistema INSPIRE skladnih prostorskih podatkov je namenjena ta zloženska, ki je druga v nizu tematskih zloženk o tej aktualni tematiki. Vsebino bi lahko kvalificirali kot poskus dokazati, da direktiva INSPIRE ni samo niz obvez, ki jih morajo izpolniti upravljavci prostorskih podatkov, ampak je ta urejen sistem velika priložnost in poenostavitev za mnoge uporabnike prostorskih podatkov, ki niso hkrati tudi producenti posameznih prostorskih podatkovnih zbirk.

V zloženci je opisana infrastruktura, ki je vzpostavljena na evropski ravni, bolj podrobno pa tista v Sloveniji. Uporaba opisane infrastrukture omogoča seznanitev, kateri INSPIRE skladni podatki in storitve že obstajajo, kako so opisani in kakšne lastnosti imajo, kje jih najdemo in na kakšen način pregledujemo in nenazadnje, na kakšen način in pod katerimi pogoji jih lahko prevzamemo v nadaljnjo (so)uporabo.

Kaj je INSPIRE?

INSPIRE je direktiva Evropskega parlamenta in Evropskega Sveta. Nosi številko 2007/2/ES in ureja vzpostavitev infrastrukture za prostorske informacije v Evropski skupnosti.

Osnovna načela, ki jih narekuje direktiva INSPIRE in so jih dolžne implementirati v svoj pravni red vse države članice EU so:

- načelo dostopnosti prostorskih informacij in storitev,
- načelo enakosti upravljavcev zbirk prostorskih podatkov,
- načelo sorazmernosti in učinkovitosti ter
- načelo varovanja osebnih podatkov.

Slovenska pravna podlaga

Osnova za sistematično delo na področju infrastrukture prostorskih informacij je v letu 2010 sprejet Zakon o infrastrukturi prostorskih informacij, skrajšano ZIPI.

Na podlagi navedene direktive so bile sprejete še nekatere odločbe in uredbe komisije, ki se v slovenskem pravnem redu neposredno uporabljajo.

Referenčna organizacija za področje IPI

Referenčna organizacija in hkrati kontaktna točka IPI je Geodetska uprava RS, ki vodi in koordinira vse aktivnosti v zvezi z implementacijo IPI.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR
GEODETSKA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE

EVROPSKI INSPIRE GEOPORTAL

<http://inspire-geoportal.ec.europa.eu>

Osnovni moto prenovljenega evropskega INSPIRE Geoportala je »**Izboljšanje dostopa do evropskih prostorskih podatkov**«. Ta portal je centralna točka evropske prostorske podatkovne infrastrukture, kamor države članice Evropske skupnosti in članice držav EFTA sporočajo svoje prostorske podatke, skladno z določili direktive INSPIRE.

Geoportal omogoča vpogled in dostop do INSPIRE skladnih podatkovnih zbirk, standardizirane opise podatkovnih zbirk (metapodatke) za lažje iskanje ustreznih podatkov in možnost neposrednega vpogleda in prenosa teh podatkov.

Podatki posameznih držav se na tem Geoportalu zbirajo medopravilno preko standardiziranega sistema – s pomočjo preslikave standardiziranih metapodatkov iz nacionalnih infrastruktur za prostorske informacije.

Vhodna pregledovalnika evropskega Geoportala sta:

- **Priority Data Sets Viewer**
iskanje in prikaz zbirk prostorskih podatkov vključenih v evropsko okoljsko poročanje s strani članic Evropske skupnosti in članic držav EFTA, ki se bo v prihodnje izvajalo z uporabo infrastrukture za prostorske informacije;
- **INSPIRE Thematic Viewer**
iskanje in prikaz po vseh INSPIRE zbirkah prostorskih podatkov in njihovih storitev, ki obstajajo v posamezni državi članici Evropske skupnosti in članicah držav EFTA.

Preko Geoportala lahko dostopamo tudi do spletne strani INSPIRE, kjer dobimo vse relevantne informacije o obveznostih in izvedbenih pravilih direktive INSPIRE.

Priority Data Sets Viewer

je namenski pregledovalnik zbirk prostorskih podatkov, ki so vključene v postopke okoljskega poročanja Evropske unije. Omogoča enostavno iskanje po:

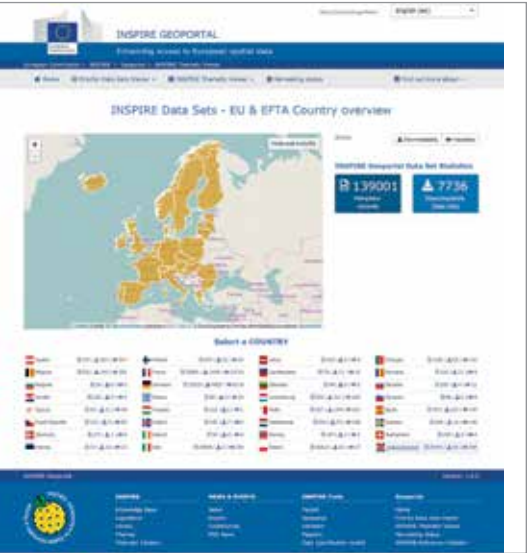
- **posamezni državi** članici Evropske skupnosti ali članicah držav EFTA,
- **okoljskih domenah**, ki predstavljajo 6 področij okoljskega poročanja in
- **okoljski zakonodaji** (evropske direktive, uredbe, priporočila...).

INSPIRE Thematic Viewer

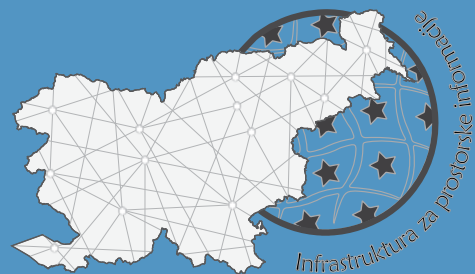
je namenski pregledovalnik za INSPIRE zbirke prostorskih podatkov in storitve, povezane z zbirkami prostorskih podatkov, ki omogoča enostavno iskanje po:

- **posamezni državi** članici Evropske skupnosti ali članicah držav EFTA in
- **posameznih INSPIRE temah**, ki so opredeljene v Prilogah I, II in III direktive INSPIRE.

Uporaba obeh pregledovalnikov pripelje do enakega rezultata – osnovne informacije o zbirki prostorskih podatkov (metapodatki) in možnostih za vpogled, uporabo in prenos le-te.

198

METAPODATKOVNIH
OPISOV

63

SPLETNIH
STORITEV

11

UPRAVLJAVCEV
PODATKOVNIH ZBIRK

SLOVENSKI
GEOPORTAL

www.geoportal.gov.si

POIŠČI, POGLEJ, UPORABI!

SLOVENSKI GEOPORTAL je spletni portal, ki je namenjen iskanju in dostopu do geoprostorskih informacij. Te so povezane z zbirkami prostorskih podatkov in njihovimi spletnimi storitvami za prikazovanje, preoblikovanje in prenos prostorskih podatkov preko svetovnega spleta. Geoportal je ključni element nacionalne infrastrukture za prostorske informacije.

»**Prostorske informacije na enem mestu**« je naslovni slogan Slovenskega geoportala. Portal predstavlja centralno točko slovenske infrastrukture za prostorske informacije, kjer se srečujejo slovenski upravljavci in uporabniki prostorskih podatkov. Geoportal je v upravljanju Geodetske uprave RS, slovenske nacionalne točke IPI.

Upravljalci podatkovnih zbirk uporabljajo geoportal za objavo metapodatkovnih opisov in podatkov njihovih podatkovnih zbirk.

Uporabniki prostorskih podatkov, profesionalni ali ljubiteljski, uporabljajo geoportal za iskanje in dostop do informacij in podatkov, ki jih potrebujejo pri svojem delu.

Slovenski geoportal pregledno in iz enega mesta omogoča dostop do vseh informacij o infrastrukturi za prostorske informacije, pregled vseh slovenskih INSPIRE skladnih podatkovnih zbirk, njihovih metapodatkovnih opisov in spletnih storitev za pregledovanje in prenos podatkov in dostop do vseh pregledovalnikov prostorskih podatkov, ki so na voljo uporabnikom.

Zbirke prostorskih podatkov, ki imajo v metapodatkovnem opisu oznako kot odprti podatki, so neposredno povezane tudi v portal odprtih podatkov Slovenije OPSI (<https://podatki.gov.si/>).

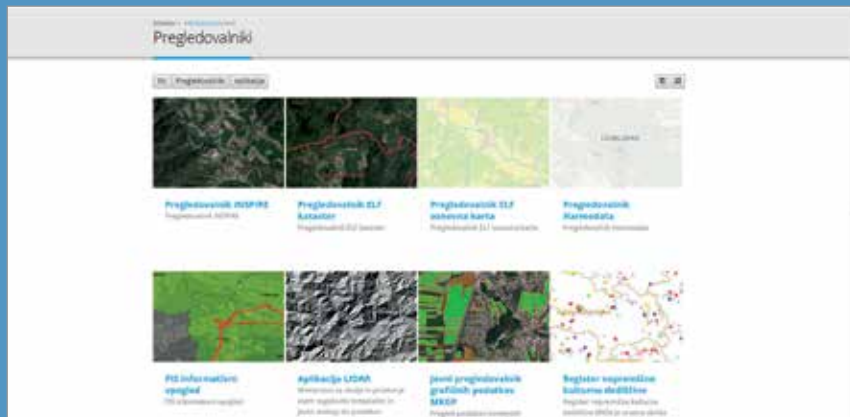

DOSTOP DO PODATKOV 6

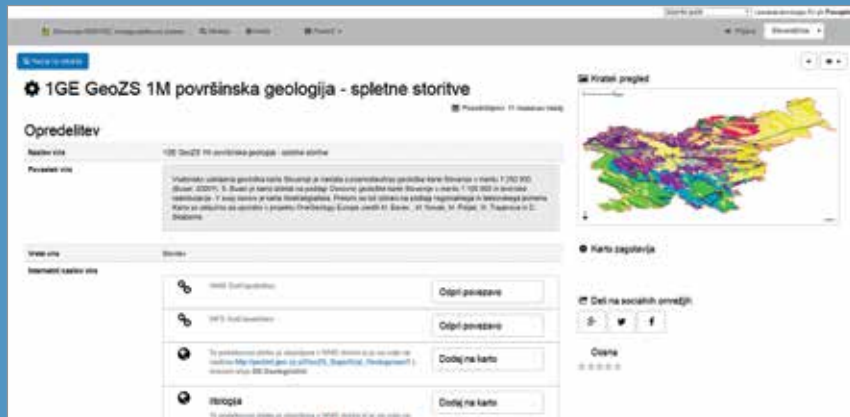
7 DOSTOP DO PODATKOV

◀ Slovenski geoportal – dostop do metapodatkovnih opisov

▶ Slovenski geoportal – dostop do pregledovalnikov prostorskih podatkov

◀ Slovenski geoportal – dostop do spletnih storitev

Slovenski INSPIRE metapodatkovni sistem

Slovenski INSPIRE metapodatkovni sistem predstavlja državno platformo za **upravljanje z metapodatkovnimi opisi** zbirk prostorskih podatkov in storitev povezanih z zbirkami prostorskih podatkov.

Osnovni nabor metapodatkovnih elementov izhaja iz obvez direktive INSPIRE. Razširjen je z vsebinami za evropsko okoljsko poročanje (Priority Data Sets) in usklajen z zahtevanimi vsebinami informacij javnega značaja (IJZ) na državni ravni.

Namen metapodatkovnega sistema je postati **osrednje mesto za dostop do vseh zbirk in storitev, ki se sklicujejo na prostorski obseg.**

Sistem registrov in šifrantov

Sistem registrov in šifrantov predstavlja **informacijsko rešitev za sistemsko upravljanje z elementi**, ki so del delovanja infrastrukture za prostorske informacije. Omogoča dostop do njihovih definicij, opisov in zagotavlja enoličnost pri sklicevanju nanje.

S pomočjo Sistema registrov in šifrantov se vzpostavlja medopravilnost pri zagotavljanju in uporabi centralno vodenih seznamov (registri, šifranti in drugi sezname), ki so pomembni pri uporabi zbirk prostorskih podatkov.

Ena glavnih prednosti takšnega sistema je možnost sklicevanja na vsak posamezen element v Sistemu registrov in šifrantov, s čimer je omogočena **medopravilnost pri uporabi seznamov, šifrantov in podobno.**

VSE SE ZGODI NEKJE V PROSTORU

Stoletja so bili zemljevidi uporabljeni za obrambo, trgovanje, navigacijo, upravljanje z zemljišči in naravnimi viri, prostorsko načrtovanje in administracijo. Odločitve so bile sprejete na podlagi znanja o prostoru, prikazanega na zemljevidih. Boljši kot so bili zemljevidi, boljše so bile odločitve.

Danes so prostorske informacije v digitalni obliki osnovni informacijski vir z dokazano družbeno, gospodarsko in okoljsko dodano vrednostjo, ki omogočajo organom javne uprave ter posameznikom in institucijam, da na podlagi lokacije povežejo svoje vsebine na skupnem referenčnem okviru. Z razvojem navigacijskih naprav in telekomunikacijskih tehnologij smo že nekaj let priča uporabi prostorskih podatkov pri nastajajočih lokacijskih storitvah.

Prostorske informacije nam odsevajo fizični svet v katerem se dogajajo vse človeške, gospodarske in okoljske aktivnosti ter nam s tem zagotavljajo digitalno (virtualno) verzijo našega sveta, brez česar ni mogoča digitalna ekonomija. Državljanji, poslovni subjekti, javna uprava in mnogi drugi deležniki imajo vsakodnevno, pogosto nezavedno, koristi od uporabe prostorskih informacij in s tem povezanih lokacijskih storitev.

Mnogi menijo, da so prostorske informacije nacionalna »digitalna valuta« oziroma nafta enaindvajsetega stoletja. Prostorski podatki predstavljajo kritično komponento nacionalne infrastrukture za prostorske informacije in pri-

spevajo k razvoju ekonomije znanja ter s tem prispevajo h gospodarski rasti, nacionalni varnosti in trajnostnemu razvoju družbe, okoljski trajnosti in nacionalni blaginji.

Zaradi vsega navedenega je ključnega pomena, da v Sloveniji čim prej v celoti vzpostavimo infrastrukturo za prostorske informacije v skladu z zahtevami evropske direktive INSPIRE. S tem bomo slovenskim in evropskim uporabnikom dali na voljo harmonizirane in standardizirane prostorske podatke pod transparentnimi pogoji. Slovenska infrastruktura za prostorske informacije bo kot sestavni del evropske infrastrukture na zemljevidu Evrope odpravila digitalno ločnico in s svojimi prostorskimi podatki prispevala h gospodarskemu preoblikovanju, vključno z e-upravo, e-storitvami in e-poslovanjem.